בָּאָר הַנּוֹלָה

ם בַּית יוֹמַף.

שָׁנּוֹתְנִין עַל הַצַנָּאר בְּמַלְכוּת אֶרֶץ יִשְׂרָאַל, שֶׁנְקָרָא בְּעַרְבִי שִׁי״ד, וְכֵן בּוּקָ״א שֶׁהָיוּ נוֹתְנִין בִּסְפָּרַד עַל כָּתַפֵּיהֵם, (יֹר) פָּטוּרִים: יב. ימַלְבּוּשִׁים שַׁבָּמִצְרַיִם הַנִּקְרַאִים גוֹחַא״שׁ וְכֵּן מִינִטִיגִ״י ָןדוֹאַלְמִנִי״שׁ וָקַאפָּטַאנִי״שׁ וּפִידִינִי״שׁ שֵׁבָּתוֹגַרְמַה, יֹּדֹיֹאַף עַל פִּי שֵׁיֵשׁ לַהֶּם אַרְבַּע כְּנַפִּים, פטוּרָים. (הגה וְהוֹא הַדִּין מֵלְבּוֹשִׁים שֵׁל גּלִילוֹת בְּנֵי אֲשֶׁכְנֵו וּסְפַרָד, ^{(לו) *} הוֹאִיל וְאֵין כַנְפֵיהֶם עֲשׁוֹיִן שֵׁיְהִיוּ ^{(2) °} שׁנֵים לְפִנִיהֵם ^(לו) וּשְׁנַיִם לְאַחֲרֵיהֶם מְכַנָנִים זוֹ כְנָגֶד זוֹ, פְּטוּרִים). (בית יוסף לפי סבות מהרי״ק):

לא דיני חוטי הַצִּיצִית, ובו ט״ו סְעִיפִים:

א מנחות מב ספה יו אַריך שֶׁיּהְיוּ (a) ° (b) בַּרִיךְ שְׁיָּהְיוּ (א' בַּרִירָן לְשִׁמֵּן (א' בַּרִירָן לְשִׁמֵּן (א' הגה וָיֵשׁ מַחָמִירִין אֲפַלוּ לְנַפּּצָן (הגה פְּשְׁמחֹאֵל וְהָרֹא״שׁ. בֹּ לִשְׁמֶן, וְהַמִּנְהָג ^(ג)לְהָקֵל בַּנִפּוּץ) ^(ה) בַּתָּתָלַּת רי * ישׁיּאמַר (רי * ישׁיּאמַר מָרְרְנֵי (מדדלי ואגודה סימן כג), הַלְכוֹת צִיצִית. שערי תשובה

באר הימב סימן זו סָעִיף קָטָן ד בָּתבְתִּי שֶׁהאָרְ״י ז״ל לֹא הָיָה מקְפִיד על זֶה:

(יג) שָׁנִיִּם לְפְנֵידָם, וְאֵיוָה אָנָשִׁים מְקְפְּלִין חָלֶק אֲחָד מֵהטּלִית מְאֹד עד שְׁנְעַשָּׂה דק וְאֵינוֹ מְכַפָּה כְּלֶל רק הצָרָאר, וְכְּנָנֶחָ שֶׁיִּהִיוֹ שְׁמֵּי צִיצִית לְאַחְרֵיהָם, אֵין זָה מִן

המֶבְחֶר, דְּאָם כֵּן אֵין כָּאן כָּפּוּי גוּף אֶלֶּא כָּפּוּי רֹאשׁ, וְיוֹתֵר טוֹב כְּמִנְהג התּוֹגרְמִים

שָׁהיָר מפָסֶקֶת בּחָצִי הטלִית בָאֹפֶן שְׁמִשְׁנֵי הצְרָדִים יִהְיָה אֶחֶד מֵהצִיצִית לְפָנֶיו

וְחֵלֶק לְאִחְרָיו, ט״ז. וּבְתִשׁוּבת בֵּית יְעָקֹב סִימֶן צב לֹא כֶּתב בֵּן, עיֵן שֶׁם:

(6) טְוּוּיִין לִשְּׁמֶן, וְאָם טָרֶן חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטֶן וְגָדוֹל עוֹמֵד על גּבֶּיו, עיֵן בְּסִימֶן

ס שְׁנֵיִם לְּפְנֵיהֶם. עַיֵּן בַאָר הַישֵב. וּמָה שֶׁבָּתָב שֶבְּתְשׁוּבַת בֵּית יַצֵקֹב לֹא בָּתַב בַּן, נְרָאָה שַׁלֹא רָאָה בְּגוּף הַתְּשׁוּבָה, רַק מַה שֶׁהֶעְתִּיק בְּלֶקֶט הַקְמַח שֶׁבָּתַב, יוֹתֵר טוֹב לְהַחֲזִיר שָׁתֵּי צִיצִית לְאַחֲרָיו עֵל יְדֵי שֶׁפּוּרָכִין כֹּרֹ׳, וְאָמְנָם נְרָאָה שֶׁנֵם הוא לֹא רָאָה בְּגוּף הַפַּפָּר, רַק בָּמַפְתָּחוֹת שָׁם, כִּי הוּא מַעָתִּיק כִּלְשוֹן הַמַּפְתָּחוֹת מַמָּשׁ, וְהַכּוֹתֵב אוֹתוֹ שָׁנֵג וְסָבַר שַׁמַּה שַׁפָּמָב בָּהַתַחָלֵת הַתִּשׁוּבָה, יֵשׁ נוֹהַגִּין כוּי שַׁמַתְחַלֶּה מִשִּׁימִין כָּל הַצִּיצִית לְפָנֵיר וְאַחַר כָּרָ בּוֹרְכִין הַצֵּד הָאֶחָד שֶׁל הַטַּלִּית כֹר, וְאָז הוֹא עָדִיף טְפֵי שֶׁלֹא יִהְיוּ נִגְּרָרין עֵל גבי קרַקע, הוא מַסְקָנָתוֹ גַם בַּן, וְנִשְׁמֵט מְנָגֶד עִינָיו מַה שֶׁבָּתַב, אָכַן הַדֶּרֶךְ הַבָּא בַשְּׁאַלָה עָדִיף טָפֵי (הַיִנוּ, כָּמוֹ שַׁבָּתַב הַטַ״וֹ שֵׁמְּחַלְקִים בְּיָדִים אֶת רֹחַב הַטַּלִּית), וְטַעֵּמָא נִראָה,

תס בָּמֶגֵן אבָרָהָם וּבְטִ״ז מה שֶׁכֶּחָבוּ שֶׁם: משרם רְאָז מִיָּר בִשְׁעַת בְּרָכָה מַחַזִּיר שְׁמֵּי צִיצִית לְפָנָיו, וְהַחֲשַׁשׁ שֵׁיִּהְיוּ נִגְרָרִים כֹּר׳ אֵינוֹ חַשָּש, פּיוָן שָאֵין נגָרָרִים בְּקָבַע, רָק צֵּל יָדִי מִצְּרָתוֹ שָׁפַּחָוִיר שְׁתִּי כֹּי נגָרָרים לְפְעָמִים שָׁלֹא בְּקָבַע כִיי, צֵין שָם. וֹמָה שָׁבָּתוּ רִיפֹף שְׁם בְּשׁם הָאַרִיי שְׁצַל פִּי סוֹד יְחֲזִיר פָל הַאַרְבַע צִיצִיוֹת לְפָנֶיד בִשְׁצַת קָרִיאַת שָׁפַע, שַ בַּרָבֶר חלוקים בְעַנְין הַבְּחִינוֹת וְצָם פֹה שְׁפָתוֹד בְבִית יוֹפוְ שָנֵרְאָה לִי שַׁנַם לובש פַלִּית בְפּנְחָה בַּפֹעֲנֵית אוֹ בְּשַבֶּת בְּפֹנְחָה. יָהְיוּ כַּלֶּם לְפָנֶיוּ עַל פִּי הַסּוֹר, אִם קַבֶּלָה הוא נְקַבֵּל, אַךְּ לֹא רָאִיתִי נוּהֲגֵין כֵּן:

ס פרויין לשפן. עין באר היטב. וְעַיַן שָׁם בְּסִיפָן תֹס שֶׁדַעַת הַפִּ״וֹ שָׁאַף עַל פִּי שֶׁהַקְּטָן אִינוֹ בֶּן שְׁלֹשׁ עָשְׁרָה רָק שֶׁהוּא בֶּן דַעַת לְהָבִין מַה שְׁיָה אוֹמֵר לוֹ שֶׁיַעֲשֶׂה פַּאֲשֶׁר צְּיָה

משנה ברורה

באור הַלָּכָה פְּשָׁעוֹשִים שׁוּם עָבוֹדת משָּא, לְקֹנֵת בָּהֶם אֶת היָדיִם, וְלְצְרוֹר בָּהֶם מָעוֹת, וּלְחָבִיא בהם פרות, ולקנח הזעה וכוי, אף על פי שנהגין בהם בחמה מפני החמה ובגְשָׁמִים מִפְּגֵי הגְשָׁמִים, בֵּיוָן שַהְכָאָתָם אֵינָה לְכָךְ לֹא הְשִׁיכָה וְלֹא קָרִינָן אְשֶׁר תכפה בה. ולנה השעם האחרון משמע שהספימו הפגן אכרהם והגר״א שָהֶעְתִּיקוּהוּ בְּבֵאוּרָם. וּלְפִי זָה גִרְאָה, בִּמְקוֹמֵיגוּ שָׁנִּתְפּשֵׁט מַחָדָשׁ גּם כֵּן לְהֹעְלוֹת בְּמִין חָתִיכָה גְּדוֹלָה שָׁל אמָה וְיוֹתֵר על הבְּתַפִּים, וְאֵין בָּזֶה שׁוּם טעם מֵאֵלֶה הּשְּׁעָמִים כְּפִּי שָׁיָדוּע לָנוּ שֶׁחיָב בְּצִיצִית. אְדְ לִטְעָמִים אְחֵרִים שֶׁהַבִיא בְּבֵית יוֹסַף, דְאָפְשָׁר דְּדְוָקָא דֶּרֶדְ לְבִישָׁה וְלֹא העְלָאָה, אוֹ מִשׁוּם דְאֵינוֹ רק לְכָבוֹד ולא מפּגִי הקר וְהחֹם, אָפִּשָּׁר דִּיֵשׁ לְהָקֵל, אךְ הרְבֵּה חוֹלְקִים על אֵלוּ השִּעָמִים, בּמְבֹאָר בְּבֵית יוֹפַף וּבְדרְבֵי משָה, על בֵּן יְרָא שָׁמִים יִעְשָּה קָרָן אחת עְגַלָּה: יב * הואיל ואין בַּנְפֵיהֶם עֲשוּיִין וְכוּ׳. עיַן בּמְשׁנָה בְּרוּרָה מה שַׁהַעִּתקְנוּ אָת דְּבָרֵי הדְּרָכֵי משָׁה. וְכָתב הפְּרִי מְגָּדִים, אָם כֵּן בִּסֶערְדא״ק שָׁעוֹשִין הִתּוּדְ לְפַנָּיו לְגמָרֵי וּמָצֵד שָּמֹאל חַתוּךְ גם כֵּן, לְדעת הדּרְכֵי משָה אֵין זֶה חיַּב בְּצִיצִית, וְלִפְטֹר לְגמְרֵי מִשׁוּם זָה אֵין נָכוֹן, דְּמה שֶׁאָנוּ צְרִיכִין שֶׁיִּהְיוּ שְׁתֵּי הצִיצִית לְפְגֵיהֶם וֹשְׁתִּיִם לְאַחְרֵיהֶם אֵינֶנוּ מֵעָקּר חְלֶּכָה, רק לְמִצְוָה בְּעֶלְמָא, לָכֵן כְּדֵי שָּיִתְחַיֵּב בְּצִיצִית יִרְאָה לֹעְשוֹת שְׁתֵּי בְּנָפּוֹת מִיָּמִין וּשְׁתִים מִשְּׁמֹאל וְרֵבּוֹ יִהְיָה

ּ פָּתוּת רֹב הנָרָאָה לָעֵיניִם, דָּאָם לֹא כֵּן יֵשׁ מֹרְאִית עִין בְּבָרֶכָה וְצִיצִית: א א שיאמר בתחלת השויה. עיו במשנה ברורה הטעם, משום דכל ָּהָעוֹשֶּׁה וְכוּי. וְכָל שָׁבֵּן אִם יֹאמר שָׁבָּל הְּמְוֹיָה שַׁיִּטְוָה יִהְיָה לְשֵׁם צִיצִית,

לד) פְּטוּרִים, אַף שֶׁהָיָה מַתַזִיק אוֹתָה הַתַּתִיכָה כְּאַמָּה אוֹ אַמְּתַיִם אוֹ אַמְּתִים וְיֵשׁ כְּדֵי לְכַסוֹת ראשׁוֹ וְרָבּוֹ שֶׁלֹ קַטָּן, אֲפָלוּ הָכִי פְּטוֹרִים. וְעַיֵּן בְּבֵאוֹר הַלָּכָה: יב (דה) אַף עַל פִּי שֶׁיֵשׁ לָהֶם וְכוּ׳. הַשַּעַם עַיֵּן בְּבֵית יוֹסַף: (לוֹ) הוֹאִיל וָאֵין וְכוּי. דְהַנֵּה הַבֵּית יוֹסַף בַּתַב, יֵשׁ לְדַקְדֵּק בַּמַלְבּוּשִים שַלָנוּ שַיֵּשׁ לָהֵם שָׁתֵּי כְּנָפוֹת סַמוּךְּ לַצַּוָאר וּשְׁתֵּי כְּנָפוֹת סָמוּך לָאָרֶץ, לַמָּה אֵין מַטִּילִין בָּהֶם צִיצִית, וְתַרֵץ עֵל זֶה כַּמָּה תַּרוּצִים, ודַתָה אוֹתַם הַצַּרְבֵי משָה וְאָמֶר הוֹא טַעֵם לְהַמְּנָהַג, דְּמַאָתַר דְּמַצְוַת ציצית הוא לכתתלה שיחזיר שתים לפניו ושתים לאחריו, ומלכושים שָלָנוּ הַם כַּל הַאַרְכֵּע כָנָפוֹת לְפַנִיו וִאִי אֵפְשַׁר לְהַלְבִּישַׁן בִּענָיַן אַחֵר, אין תַיַבין בִּצִיצִית, וְזָהוּ מָה שֵׁכַּתַב הוֹאִיל וְאֵין כַּנְפֵּיהֵם עַשׁוּיִין וְבוּי, ומַלְבּוּשׁ שַקּוֹרִין רַא״קּוּ, שַמְּתַבּר לְמַעְלַה תַתִיבַת בַּגֵּד מְרָבַעַת ומַנַּת ַעַל כְּתֵיפוֹ מֵאֲתוֹרָיו, שֶׁקּוֹרִין קַאלְנֶע״ר״, פָּשׁוּט הוּא דְּפַטוּר, שֶׁהַרֵי לְצַד מַעְלָה אֵין לוֹ כְנָפוֹת, רַק בַּנְפוֹת הַקַאלְנָע״ר הַמָּנָחִין לוֹ קְצָת מֵאֲחוֹרָיו, וְאֵין זָה קָרָנוֹת, הוֹאִיל וְאֵין הַשְּׁנֵי קָרָנוֹת שֵׁמַאַחוֹרָיו מְכַוָנוֹת נֵגֵד הַכְּנָפוֹת שֶׁלְפָנִיו, עַד בָּאן לְשוֹן הַדַּרְבֵי משֶה. וְכַתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם, יַעַן שֶׁהְלָכָה זוֹ רוֹפֶּפֶת בִּידֵי הַגְּאוֹנִים וְלֹא מָצְאוּ טַעַם נַכוֹן וַכִּי גם על טעם דּרְבֵי מֹשֶׁה יַשׁ לְפּקְפֵּק הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁבֶּתב הפְּרִי מְגָּדִים], עַל בֵּן יְרֵא שַׁמַיִם יַעֲשֶּה קַּרֶן אַתַת עַגַלָה, כָּמוֹ שֶׁכָּתַב בֵּית יוֹסֵף כְּשֵׁם הַזְּקַנִים, וְבֵן דַּעַת הַפְּרִי מְגָדִים

וּשְׁצֵרֵי אַתַרוֹנִים. וּכִפְּרָט בְּיָמֵעוּ, בְּאוֹתָן הַבְּגַרִים שֶׁנָהֲגוּ מֵתָדְשׁ לַצְשׁוֹתָן פָּתוּת מֵאַחֲרֵיהֶם וְוְהוּא הבֶּגֶּר הּנְקְרָא קאפָאטֶ״עיֹ], וּמָצוּי הוּא כַּמָּה פְּעָמִים שַׁרָבּוֹ פַּתוּתַ, וּלְפִי דְּבְרֵי הַדַּרְבֵי משֶׁה תַיָּב הוא בְּצִיצִית, שֶׁהַרֵי שְׁתַּי בְנָפּוֹת שֶׁלְאַתַרִיו מְבָנִיוֹת בְּנָבִּוֹ שְׁתִּי בְנָפּוֹת שֶׁלְאַתָרִיו מְבָנִוֹית בְּנָבּוֹת שֶׁלְפַנִיו, עֵל בַן הַרוֹצֶה לְפְטֹר עַצָּמוֹ, מְחָיָב לַעֲשוֹת שָׁם עַל כָּל פָנִים קָרֶן אַתַת מָאוֹתָן אַרְפַע כְּנָפוֹת עַגָּלָה וְתְפָטֵר מִן הַצִּיצִית, וּכְדּלְעֵיל בְּסַעיף ט, וְעַיֵּן שָׁם בְּבָאוֹר הַלְכָה. וְיוֹתָר טוֹב שֶׁיִצְגַל עוֹד שָׁתַּי קָרָנוֹת כְדֵי שָׁתִּשְׁאַר רַק בַּת שָׁלשׁ, כִי עַתָּה הִיא בַת שׁשָׁה: (17) וּשְׁבִיה לָאָחָרִיהָם. מַזָּה הַלְּשׁוֹן מּס נִמְשָׁר שְׁגַבּה לְאֵיזֶה אֲנַשִׁים, שֶׁמְּקַפְּלִין תֵלֶק אֶתָר מֵהַשַּלִּית מְאֹד עַר שֶׁנַעֲשֶׂה דַּק וְאֵין מְכַסֶּה כְּלֶל רַק הַצַּנָאר, וְכַנַנַתָם שֶׁיִהְיֶה שְׁתִּי צִיצִית לְאַתְרֵיהֶם מַמְּשׁ עַל בִּתְפַיהָם, וְאֵין זָה מִן הַמָּבְתָר, דְּאָם כַּן אֵין כָּאן כָסוי גוף אָלָא בִסוי רֹאשׁ, וְיוֹתֵר טוב בְמִנְהַג הַתוֹגַרְמִים, שַׁהַיִּד מַפְּפְסָת בַּחַצִּי הַשְּלִית בְּאפֶן שֶׁמשְׁנֵי הַצְּדִרין יִהְיָה אֶתַד מִהצִיצִית לְפַנִיו וְתַלֶּק לְאַתַריו. דִּצְדַרין דְּלְפַנִיו וּלְאַתַריו. וְלַכַן דִּי בְּקָפְפַק הַיִּדּי א (א) הַחוּטִין. לְשׁוֹן הַרַמָבַּ״ם, הַמּוֹצֵא חוֹטֵי צִיצִית בַּשׁוֹק, אַפְּלוֹ פְּסוֹקִים וֹשְׁזוֹרִים, פְּסוּלִים, דְּטַרֶת אִינִישׁ לַעַשׁוֹת חוֹטִין כְּעֵין 🛪 צִיצִית, וְאָם כַּן שָׁמָּא לֹא נַצַשָּׁה לְשָׁם צִיצִית. וְהַמָּגִיד מִשְׁנָה תוֹלֵק, וְגַם בְּכֶּסֶף מִשְׁנָה כָתַב דְהַרַּמְבֵּים בִּתְשׁוּכָה תַזַּר בּוֹ אֲתַר ַּכָּך, עַד כָּאוַ לְשׁוֹן הַמָּגוֹן אַבְרָהַם. וְהַגְּרָ״א בִּבְאוּרָיו בְּסִימָן שא כַּתַב, דְּהַדִּין הוא עם הַרָמִבָּ״ם כְּמוֹ שֶׁבַּתַב בַּרְאשׁונָה, עַיֵּן שְׁם: (ב) סוויין לשמן. והוא אּ דְּבַר תוֹרָה, דְּכְתִיב גִּדְלִים מַעֲשָה לֶךְ, לְשָׁם תוֹבֶךְ: ג') לְהַקָּל בַּנִפּוּץ. דְּמַה דְּכְתִיב מַעֲשָה לֶךְ, הַיִּנוּ,

מְשִׁינָיה וְאִילֶּךְ, שֵׁאֵז הִיא עַקָּךְ עַשִּיַּת הַגַּדְלִים. וְעַיֵּן בְּפָרִישָׁה בְּשֶׁם מַהַרִ״ל מְפַרָאג שַׁמַסְכִּים דְּלָבְתְּתֶלָה יַשׁ לְהַתְּמִיר לְנַפְּץ לְשׁמָה: (ד) שָּיֹאמַר. בְּפַרוֹשׁ, פּ לֹא בְּמַדַשָּבָה בְּעַלְמָא, וַאֲפּלוֹ בְּדִיעֲבַד צָריךְ עִין אָי מְהַבֵּי מַדְשַׁבָה. וְעַיֵּן בְּסִימָן לב סָעיף ט וִיט וּבְתִדּוּשִׁי ר׳ צַקיבָא אֵיגֶר שַׁם: (ה) בַּתְּחַלַּת. וְדֵי בָּזֶה (וּ) אֲפְּלוּ לְיוֹמָא אָחֶרָא, דְּסְתָמָא תּוּ לִשְׁמָה לָאֵי, דְּכַל הַעוֹשֶּׁה, עַל דַּעַת רְאשׁוֹנָה עוֹשֵׁה,

שַׁעַר הַצַּיון

יב (לני) פַ״ז וּלְבוּשֵׁי שְׂרָד: 🕻 (א) פְּרִי מְגָדִים: (ז) פְּרִי מְגָדִים וְהַגְּרָ״א: (ג) פְּרִי מְגָדִים וְהַגְּרָ״א: 🖈 פְּרִי מְגָדִים בְשׁבָּת צא ע״א, עֵין שֶׁם:

תרגום; 1. מְעִיל. 2. צַרָארוֹן. ג. גְּלִימַת מְעִיל.